

AVERSS UN REVERSS

Latvijas Bankas biļetens • 2008. gads Nr. 2

ŠAJĀ NUMURĀ

- 2** LATVIJAS EKSPORTA NĀKOTNES STRUKTŪRA
Dr. oec. KONSTANTĪNS BEŅKOVSKIS,
GUNDARS DĀVIDSONS, KRISTĪNE VĪTOLA

Ir svarīgi apzināt, kāda būs Latvijas eksporta struktūra nākotnē, ar kādiem produktiem būs konkurētspējīgi ārvalstu tirgos, vai eksporta struktūra būs pietiekami komplicēta?

- 5** ĀRĒJĀIS PIEPRASĪJUMS UN TĀ NOVĒRTĒJUMS
MIKUS ĀRIŅŠ

Ārējā pieprasījuma indekss ir viens no indikatoriem eksporta attīstības novērtēšanai. Šī indeksa saistība ar Latvijas eksporta attīstību balstās uz likumsakarību, ka valsts, kuras imports pieaug straujāk, vairāk iepirks arī no savām importa partnervalstīm.

- 7** ĪSZINA

* Gada monēta 2007

- 8** CENU RĀDĪTĀJI LATVIJĀ
DAINA PAULA

Cenu līmeni iekšzemē un ārējā tirgū veido kā pieprasījuma, tā piedāvājuma puse. Vērtējums bieži ir pilnīgāks, ja to salīdzina ar nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu atbilstošajiem cenu un izmaksu rādītājiem, – tad tas parāda konkurētspējas dinamiku.

- 11** EIRO – LATVIJAS NĀKAMĀIS STRATĒGISKAIS MĒRĶIS

No makroekonomikas viedokļa eiro kā valūtai, ko lieto liels tirgus, ir objektīvas priekšrocības – gan no stabilitātes, gan ekonomiskās izaugsmes viedokļa.

- 12** LATVIJAS BANKAS PADOMĒ

Dr. oec. KONSTANTĪNS
BEŅKOVSKIS

*Monētārās politikas pārvaldes
Monētārās izpētes un
prognozēšanas daļas
vadītājs,
prezidenta padomnieks*

LATVIJAS EKSPORTA NĀKOTNES STRUKTŪRA

Ilgtermiņa periodā eksporta komplicētības jeb strukturālās attīstības līmenis ir cieši saistīts ar labklājības līmeni valstī. Bet eksporta uzlabojums nenotiks pats par sevi – ir nepieciešama aktīva ražošanas un eksporta atbalsta politika.

(Turpinājums 2. lpp.)

(Sākums 1. lpp.)

LATVIJAS EKSPORTA NĀKOTNES STRUKTŪRA

GUNDARS DĀVIDSONS

Monetārās izpētes un prognozēšanas daļas vecākais ekonometrists

KRISTĪNE VĪTOLA

Monetārās izpētes un prognozēšanas daļas vecākā ekonometriste

Eksporta nozīme ilgtspējīgai attīstībai

Stabila un ilglaicīga eksporta izaugsme ir vitāli svarīga sabalansētai Latvijas ekonomikas attīstībai. Stabils eksporta pieaugums ļautu ne tikai uzlabot situāciju ar te-košā konta deficītu un samazināt ārējo nesabalansētību, kas ir viens no lielākajiem makroekonomiskajiem riskiem Latvijas ekonomikā, bet arī radītu pamatu ienākumu un labklājības kāpumam valstī. Turklāt svarīgi ir ne tikai eksporta pieauguma tempi, bet arī strukturālās izmaiņas. Ekonomiskie pētījumi pierāda, ka ilgtermiņa periodā eksporta komplikētības jeb eksporta strukturālās attīstības līmenis ir cieši saistīts ar labklājības līmeni valstī (ar iekšzemes kopproduktu uz vienu iedzīvotāju). Tādējādi ilgtspējīga un komplikēta eksporta struktūra ir nepieciešama sekmīgai attīstībai nākotnē.

Ir svarīgi apzināt, kāda būs Latvijas eksporta struktūra nākotnē, ar kādiem produktiem būs konkurētspējīgi ārvalstu tirgos, vai eksporta struktūra būs pietiekami komplikēta? Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, jāskata, kādas Latvijas preces pašlaik ir konkurētspējīgas (skat. 1. tabulu), jo tas ietver arī informāciju par nākotnes attīstību.

Saskaņā ar Latvijas Bankas aprēķiniem Latvijas uzņēmējiem 2005. gadā bija ļoti augsta konkurētspēja koksnēs un koksnes izstrādājumu eksportā (piemēram, koka

1. tabula

Konkurētspējīgākās preču grupas Latvijas eksportā 2005. gadā

Preču grupas nosaukums	Daļa Latvijas eksportā pret daļu pasaules tirdzniecībā*	Īpatsvars Latvijas eksportā %
Koka zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	34.1	19.5
Koksēšanas produkti	19.5	1.1
Koksnes, koka un korķa izstrādājumi, izņemot mēbeles	13.0	7.6
Dzērieni	4.0	2.5
Mēbeles	3.2	3.5
Tekstilizstrādājumi	2.6	5.2
Zivis un zivju produkti	2.4	2.8
Elektriskā sadzīves aparatūra un iekārtas	2.4	1.1
Apģērbi	2.3	6.3

* Saskaņā ar plaši pieņemtu metodoloģiju tiek uzskatīts, ka valsts ir konkurētspējīga produkta ražošanā, ja produkta daļa valsts eksportā pārsniedz produkta īpatsvaru pasaules tirdzniecībā (rādītājs pārsniedz 1); tas ir salīdzinošās priekšrocības indekss (skat. Balassa, 1965).

Preču grupas ar vislielāko varbūtību attīstīt konkurētspēju

Preču grupas nosaukums	Līdzība esošai eksporta struktūrai*	Devums eksporta komplicētībai**
Tabakas izstrādājumi	0.295	-7866
Apavi	0.287	-4258
Lopkopība	0.286	-1902
Ziepes, mazgāšanas, kosmētiskie līdzekļi, smaržas	0.284	-1751
Augkopība	0.282	-4946

* Augstāks rādītājs norāda uz preču grupas lielāko līdzību esošai Latvijas eksporta struktūrai

** Pozitīvs (negatīvs) rādītājs norāda uz to, ka preču grupas komplicētības līmenis ir lielāks (mazāks) nekā Latvijas eksporta vidējais komplicētības līmenis

Sīkāka informācija par rādītāju aprēķināšanas metodoloģiju – Hausmann, Klinger, 2006 vai Vītola, Dāvidsons, 2008

zāģēšanas, ēvelēšanas un impregnēšanas produktu īpatsvars Latvijas eksportā bija ~34 reizes lielāks nekā šo produktu īpatsvars pasaules tirdzniecībā). Augsta konkurētspēja bija arī mēbeļu, apģērbu un tekstilizstrādājumu, kā arī atsevišķo pārtikas produktu ražošanā. Aprēķini parāda, ka Latvija ir konkurētspējīga produktos ar zemu vai vidēju komplicētības līmeni, tas nozīmē, ka pašreizējā eksporta struktūra nav labvēlīga ilgtermiņai attīstībai.

Kā var novērtēt nākotnes struktūru

Eksporta struktūra parāda, kādi pašreiz ir ražošanas resursi (darbaspēks, zināšanas, pamatlīdzekļi, institūcijas, infrastruktūra u.c.) un vienlaikus – kādu preču ražošana ir iespējama nākotnē, izmantojot šos resursus. Būtiska nozīme ir tam, cik viegli esošos ražošanas resursus valstī iespējams pielāgot jaunās preces ražošanai. Citiem vārdiem sakot, cik «tuvu» resursu izmantošanas ziņā jaunais produkts atrodas esošajai eksporta struktūrai.

Sarežģītākais uzdevums ir atrast preču savstarpējā «attāluma» jeb ražošanas resursu aizvietojamības mēru. Latvijas Banka izmanto attāluma mēru, kuru savā darbā lietoja R. Hausmans un B. Klingers (*Hausmann, Klinger, 2006*). Tā pamatā ir ideja, ka attālumu starp precēm var noteikt, analizējot vairāku valstu eksporta struktūru: gadījumā, ja lielākā daļa no valstīm ir vienlaikus konkurētspējīga kādos divos produktos, šo produktu ražošanai izmanto līdzīgus resursus un preču savstarpējais attālums ir neliels. Izmantojot šo metodoloģiju, var noteikt, kuras preces ir «tuvas» Latvijas eksporta pašreizējai struktūrai.

«Tuvuma» rādītājs atspoguļo, cik līdzīgas jaunās preces ir pašreiz konkurētspējīgajām precēm, parādot varbūtību attīstīt konkrēta produkta konkurētspēju nākotnē. Tādējādi mēs varam noteikt, kādas preces, visticamāk, veidos mūsu eksporta struktūru nākotnē. Cits jautājums – ja mērķis ir sasniegt augstāku IKP līmeni, nekā tas ir šodien, vai šīs preces to veicinās.

Lai atbildētu uz šo jautājumu, R. Hausmans, Dž. Hvangs un D. Rodriks (*Hausmann, Hwang, Rodrik, 2005*) izveidoja rādītāju – konkrētu precī ražojošo valstu vidējais svērtais IKP uz vienu iedzīvotāju. Tiek apkopota visu valstu pieredze saistībā ar attiecīgo produktu. Ņemot vērā, ka valstīm ar augstāko IKP uz vienu iedzīvotāju ir arī augstāka eksporta komplicētība un cena, šo rādītāju var interpretēt kā eksporta preces komplicētību. Tādējādi, ja mērķis ir sasniegt augstāku labklājības līmeni, priekšroka jādod precēm ar augstāko komplicētības līmeni.

Starp diviem attīstības ceļiem

Izmantojot R. Hausmana un B. Klingera metodoloģiju, var noteikt preču grupas, par kurām pastāv vislielākā varbūtība, ka to konkurētspēju var attīstīt tuvāko 5–10 gadu laikā (skat. 2. tabulu). Tas ir scenārijs, kad eksportam netiek sniegts aktīvs atbalsts, tādējādi uzņēmēju rīcībā esošie ražošanas resursi (darbaspēks, pamatlīdzekļi, infrastruktūra u.c.) būtiski nemainās. Latvijas Bankas aprēķinu rezultāti parāda (sīkāk skat. *Vītola, Dāvidsons, 2008*), ka vislielākā varbūtība attīstīt konkurētspēju ārvalstu tirgos ar pašreizējiem resursiem un pasīvu politiku ir tabakas izstrādājumiem, apaviem un lopkopībai. Diemžēl visu šo produktu grupu komplicētības līmenis ir pat zemāks nekā Latvijas eksportam vidēji, tādējādi šo preču īpatsvara pieaugums eksportā nelabvēlīgi ietekmētu Latvijas eksporta vērtību, pasliktinātu tā struktūru.

Turpretim aktīvas eksporta veicināšanas stratēģija paredz attīstīt un stimulēt preču ražošanu ar augstāku vērtību pasaules tirgos un pozitīvu potenciālo devumu eksporta komplicētībā. Tā kā eksporta struktūras vērtības kāpums ir būtisks priekšnosacījums, lai ilgtermiņā pieaugtu Latvijas IKP uz vienu iedzīvotāju, ir svarīgi noteikt to preču grupas, kuras pašlaik nav konkurētspējīgas, bet kuru komplicētības līmenis pasaulē ir visaugstākais (skat. 3. tabulu).

Preču grupas ar visaugstāko komplicētības līmeni

Preču grupas nosaukums	Līdzība esošai eksporta struktūrai*	Devums eksporta komplicētībai**
Farmaceutiskie preparāti	0.225	10003
Medicīniskie un precīzijas instrumenti	0.210	7517
Optiskie instrumenti, fotoiekārtas, pulksteņi	0.177	7063
Organiskās ķīmijas pamatvielas	0.200	6525
Dzīvnieku eļļas un tauki	0.246	6480

* Augstāks rādītājs norāda uz preču grupas lielāko līdzību esošai Latvijas eksporta struktūrai

** Pozitīvs (negatīvs) rādītājs norāda uz to, ka preču grupas komplicētības līmenis ir lielāks (mazāks) nekā Latvijas eksporta vidējais komplicētības līmenis

Sīkāka informācija par rādītāju aprēķināšanas metodoloģiju – Hausmann, Klinger, 2006 vai Vītola, Dāvidsons, 2008.

Saskaņā ar Latvijas Bankas aprēķiniem visvērtīgākās preču grupas pasaules tirdzniecībā ir farmaceitiskie preparāti, medicīniskie un precīzijas instrumenti, optiskie instrumenti un organiskās ķīmijas pamatvielas. Šo preču grupu ražošanas un eksporta attīstība, bez šaubām, uzlabotu Latvijas eksporta struktūru un komplicētību. Taču «vērtīgo» preču grupas atrodas «tālāk» no Latvijas eksporta struktūras un tādējādi varbūtība, ka to ražošana attīstīsies bez papildu veicinošiem pasākumiem, ir visai zema.

Analizējot Latvijas eksporta struktūru un tā attīstības iespējas, rezultāti parāda, ka uzlabojums un komplicētības palielinājums nenotiks pats par sevi – ir nepieciešama aktīva ražošanas un eksporta atbalsta politika, attīstot ražošanas faktorus (cilvēkkapitālu, zināšanas), kas nākotnē ļaus Latvijā ražot un eksportēt preces ar augstāku pievienoto vērtību un līdz ar to palielinās labklājības līmeni valstī.

Bibliogrāfija:

1. Vītola K. Dāvidsons G. «Eksporta strukturālā transformācija preču telpas modelī», Latvijas Bankas pētījums 4-2008
2. Balassa, Bela A. «Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage» Manchester School of Economic and Social Studies, vol. 33, No. 2, 1956, pp. 99-123
3. Hausmann R. Klinger B. «Structural Transformation and Patterns of Comparative Advantage in the Product Space» CID Working Paper, No. 128, August, 2006, pp.5-22
4. Hausmann R. Hwang J. Rodrik D. «What You Export Matters» NBER Working Paper, No.11905, 2005

Papildu informācijai – konstantins.benkovskis@bank.lv
Foto – Gatis Zommerovskis,
Latvijas Bankas arhīvs,
AS «Grindeks» arhīvs

ĀRĒJAIS PIEPRASĪJUMS UN TĀ NOVĒRTĒJUMS

MIKUS ĀRIŅŠ

Monētārās politikas pārvaldes
Makroekonomikas analīzes
daļas ekonomists

Ārējā pieprasījuma saistība ar Latvijas eksporta attīstību balstās uz likumsakarību, ka valstī, kur imports pieaug straujāk, pieprasīs lielāku preču un pakalpojumu apjomu no savām importa partnervalstīm.

Ievads

Latvija ir maza atvērta ekonomika, kurai eksporta attīstība ir viens no svarīgākajiem ilgtspējīgu izaugsmi nodrošinošajiem faktoriem. Tāpēc tās analīze ir ļoti nozīmīga efektīvas ekonomiskās politikas veidošanai. Viens no rādītājiem, kas ļauj izvērtēt eksporta attīstību, ir ārējā pieprasījuma indekss – tas raksturo Latvijas lielāko tirdzniecības partnervalstu importa attīstību. Ārējā pieprasījuma indeksa saistība ar Latvijas eksporta attīstību balstās uz likumsakarību, ka valsts, kuras imports pieaug straujāk, pieprasīs arī lielāku preču un pakalpojumu apjomu no savām importa partnervalstīm. Attiecīgi, ja valstij, uz kuru Latvija eksportē savu produkciju, importa apjomi pieaug, pieaugs arī tās pieprasījums pēc Latvijā ražotajām precēm un pakalpojumiem, tādējādi veicinot Latvijas eksportu uz šo valsti.

Izmaiņas ārējā pieprasījumā

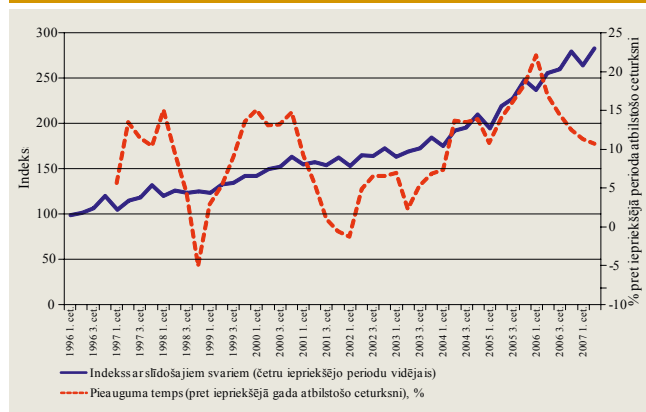
Lai novērtētu ārējo pieprasījumu, indeksa aprēķinā tiek iekļauti 17 lielākās Latvijas eksporta partnervalstu, kuras 2006. gadā veidoja 85,1% no Latvijas kopējā eksporta (2007. gada trīs ceturkšņos – 86,2%), reālā importa indeksi, kuri tiek atjaunoti ik ceturksni. Reālais imports norāda, kā attiecīgajā valstī mainās importa apjomi, nerēķinot cenu izmaiņas. Katras partnervalsts reālā eksporta indekss tiek reizināts (svērts) ar attiecīgās partnervalsts īpatsvaru mūsu eksportā, tādējādi no septiņpadsmit indeksiem izveidojot vienu indeksu, kas raksturotu kopējo ārējo pieprasījumu pēc Latvijā ražotajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem. Latvijas Banka izmanto četru ceturkšņu slīdošos svarus*, jo viena gada periods ļauj labāk novērot tendences eksporta partneru nozīmīguma izmaiņās, kas ir svarīgi tādās dinamiskās attīstības valstīs kā Latvija.

** Svāri ir nepieciešami, jo ārējā pieprasījuma indekss tiek veidots kā svērtais aritmētiskais vidējais no dažādu valstu reālā importa indeksiem. Katrā ceturksnī attiecīgās valsts svarus veido tās vidējais īpatsvars Latvijas eksporta struktūrā pēdējā gada (četrus ceturkšņus) laikā.*

Skatot 1995. līdz 2007. gadu, redzams, ka šajā periodā Latvijas eksporta struktūra ir mainījusies, piemēram, pakāpeniski samazinājies Krievijas īpatsvars, bet Lietuvas un Igaunijas tirgi – kļuvuši nozīmīgāki. Tas

1. attēls

Ārējā pieprasījuma indeksa pieauguma temps (pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni) 1996. - 2007.

nozīmē, ka aizvien lielāku ietekmi uz Latvijas ārējo pieprasījumu rada Baltijas kaimiņvalstis un citas jaunās ES dalībvalstis, bet mazāku – Krievija un vecās ES dalībvalstis. 1. attēlā redzams, kā ārējā pieprasījuma indeksu ietekmē lielo partneru tirgus svārstības. Tā, piemēram, 1999. gada Krievijas krīzes ietekmē, strauji samazinoties reālajam importam, saruka ārējā pieprasījuma indeksa pieauguma tempi. Vēl viens pieauguma tempu samazināšanās periods ir no 2001. līdz 2003. gada beigām, ko lielākoties noteica Igaunijas, Vācijas un Zviedrijas vājais reālā importa pieaugums.

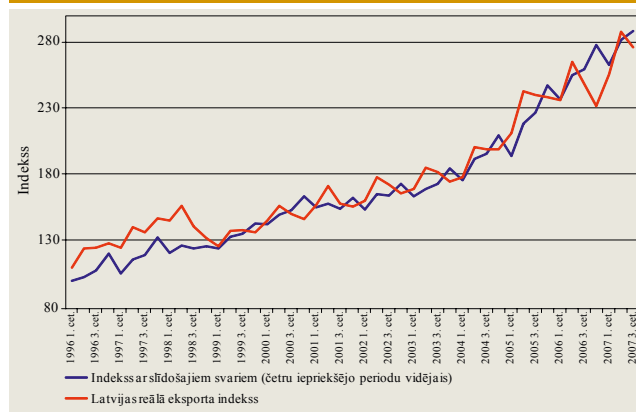
Kopš 2004. gada ārējā pieprasījuma pieauguma tempu galvenokārt ietekmējis Latvijas eksporta pieaugums uz Lietuvu un Igauniju. Abās šajās valstīs palielinājās arī Latvijas tirgus daļa – 2006. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, tā ir gandrīz divkāršojusies. Sākot ar 2006. gada otro ceturksni, ārējā pieprasījuma pieauguma temps mazliet samazinās. Tas ir saistīts galvenokārt ar Vācijas un Lietuvas reālā importa pieauguma tempa mērenu samazināšanos, kam 2006. gada trešajā ceturksnī sekoja arī Igaunija. Kopumā vislielāko devumu ārējā pieprasījuma indeksā 2007. gada pirmajos trīs ceturksņos deva Lietuva (20.6% no indeksa vērtības), Igaunija (18.8%), Krievija (10.7%) un Vācija (6.4%), bet 2000. gadā dominēja Lielbritānija (17.8%), Vācija (16.7%) un Zviedrija (10.9%).

Prognoze nākotnes pieprasījuma tendencēm

Lai pārbaudītu, vai ārējā pieprasījuma indekss atbilst pieņēmumam par tā saistību ar Latvijas eksporta pieaugumu, to var salīdzināt ar Latvijas reālā eksporta indeksu. Secināms, ka pēdējo divpadsmit gadu laikā Latvijas reālā eksports ir attīstījies līdzvērtīgi ārējā pieprasījuma pieaugumam (skat. 2. attēlu). Tātad ārējā pieprasījuma indekss labi raksturo, kas notiek ar mūsu eksportu. Redzot, kā tas attīstījies līdz šim, var prognozēt nākotnes tendences – vai tā pieaugums būs straujāks vai lēnāks. Šim nolūkam ārējā pieprasījuma indeksa aprēķins tiek papildināts ar iekļauto valstu reālā importa pieauguma prognozēm, kuras izstrādā Eiropas Komisija, balstoties

2. attēls

Ārējā pieprasījuma indeksa salīdzinājums ar Latvijas reālā eksporta indeksu 1996. - 2007.

uz katras dalībvalsts sniegto informāciju. Krievijas un ASV ekonomiskās attīstības prognozes tiek balstītas uz Eiropas centrālās bankas novērtējumu.

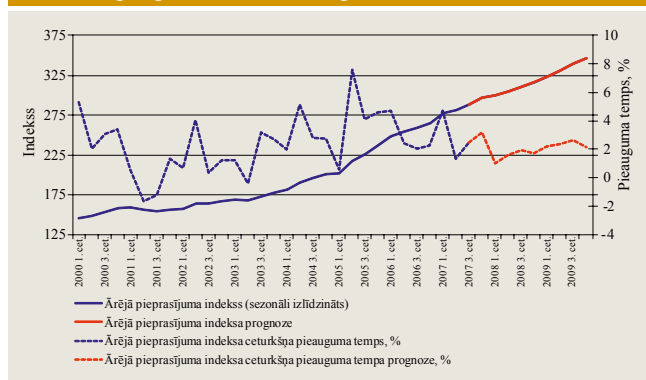
Prognozes gan nekad nav pilnīgi precīzas, īpaši attiecībā uz Baltijas un citām jaunajām ES dalībvalstīm, kurās situācija mainās ļoti strauji (skat. 3. attēlu). Ja līdz 2007. gada rudenim Eiropas Komisijas ārējā pieprasījuma prognozes bija samērā optimistiskas, jo Lietuvai un Igaunijai EK paredzēja samērā strauju reālā importa izaugsmi, tad, pārskatot prognozi gada otrajā pusē, pieauguma prognoze tika samazināta – no iepriekš prognozētā vidējā reālā importa ikceturkšņa pieauguma tempa 2.4% apmērā tā tuvāko divu gadu laikā tiek prognozēta apmēram 2.2% līmenī (tas atbilst vidēji 8.6% pieaugumam pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni).

Tas nozīmē, ka Latvijas eksporta pieaugums tuvāko divu gadu laikā šajos tirgos būs salīdzinoši mērens. Zināmu risku rada arī tālāka Baltijas kaimiņvalstu ekonomikas tempu bremsēšanās, kas var nozīmīgi ietekmēt Latvijas eksporta attīstību tuvākajā nākotnē. Samazinoties pieprasījumam mums svarīgajos Igaunijas un Lietuvas tirgos, tikpat strauji var samazināties arī Latvijas eksports uz tām. Straujāka attīstība ir panākama, palielinot tirgus daļas esošajās eksporta partnervalstīs, kā arī iegūstot jaunus eksporta tirgus.

Latvijas Banka ārējā pieprasījuma prognozi izmanto divām vajadzībām: kā vienu no ārējās vides raksturojošajiem faktoriem, analizējot tautsaimniecisko situāciju Latvijā; otra – ārējā pieprasījuma indekss tiek izmantots kā ārējo ekonomisko vidi raksturojošais lielums Latvijas tautsaimniecības prognozēšanas modelī, ar kura palīdzību Latvijas Banka novērtē tautsaimniecības attīstību un veido svarīgāko makroekonomisko lielumu (piemēram, iekšzemes kopprodukta, inflācijas, tekošā konta deficīta u.c.) prognozes turpmākajiem gadiem. Modeļa prognozes un analītiskā darba rezultāti tiek izmantoti, lai sniegtu informāciju par Latvijas tautsaimniecības attīstību gan Latvijas Bankas padomei, gan valdībai, gan Eiropas centrālajai bankai, gan Eiropas Komisijai.

3. attēls

Sezonāli izlīdzinātā ārējā pieprasījuma indeksa pieauguma temps (pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni), prognoze līdz 2009. gada 4. ceturksnim

Secinājums

Ārējā pieprasījuma indekss, kas ir viens no indikatoriem eksporta attīstības novērtēšanai, apstiprina, ka Latvijas eksports ir jāstimulē. Eksporta attīstība ir ļoti svarīga Latvijas maksājumu bilances līdzsvarošanai, kurā līdz šim ir dominējis imports, radot ievērojamu maksājumu bilances deficītu. Situācijā, kad prognozes norāda uz ārējā pieprasījuma pieauguma tempa mērenu samazināšanos, lielāku lomu Latvijas eksporta attīstībā iegūs spēja iekarot jaunus tirgus un paplašināt esošos, negaidot labvēlīgus apstākļus no mūsu eksporta partnervalstu puses. Nepieciešamas atbalsta programmas eksporta, kā arī ražošanas nozaru ar augstāku pievienoto vērtību attīstīšanai. Tas sekmētu Latvijas konkurētspēju un palīdzētu paplašināt tirgus daļas mūsu partnervalstīs, kam ir liela nozīme valsts ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai.

Papildu informācijai – mikus.arins@bank.lv

Foto – Gatis Zommerovskis

Publikācijas avots http://www.nationsonline.org/oneworld/map/small_europe_map.htm

Gada monēta 2007 – Laika monēta II

Šogad jau ceturto reizi notika sabiedrības aptauja «Latvijas gada monēta», lai noskaidrotu, kura no pagājušā gada Latvijas Bankas jubilejas un piemiņas monētām cilvēkiem patīk vislabāk. No 25. marta līdz 11. aprīlim ikvienam bija iespēja drukātā vai elektroniskā anketā nosaukt vienu no sešām pērn tapušajām monētām – Svešas varas, Valsts atdzimšana, Sigulda, Dzīvības monēta, Zelta ābele un Laika monēta II. Tika saņemtas 6810 anketas no Latvijas, Īrijas, Anglijas, Zviedrijas, Gruzijas, Lietuvas un Krievijas. Lai uzzinātu aptaujas rezultātus, 8. aprīlī bankā pulcējās monētu autori, preses un sabiedrības pārstāvji. Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs pateicās aptaujas dalībniekiem: «Gada monētas pasākums jau ir neatņemama mūsu sadarbības sastāvdaļa – gan ar iedzīvotājiem, gan ar televīziju, gan ar māksliniekiem – ar visiem, kuri palīdz šajā procesā.» Kā liecināja aptauja, vislielāko atsaucību guva Laika monēta II, kuras grafisko dizainu veidojis Laimonis Šēnbergs un plastisko – Jānis Strupulis. Sudraba monēta kalta Austrijas kaltuvē Münze Österreich, tās centrālā daļa ir no niobija violeti sarkanīgā tonī. Monētas tēls – Zodiaka zīmju aplis, monētas aversā niobija diskā attēlota heraldiskā pieclapu roze. Burti H un R ir niobija atklājēja, Latvijā 19. gs. sākumā pirmos pētījumus sākušā Heinriha Rozes iniciāļi. Mākslinieks Laimonis Šēnbergs, saņemot balvu, vēlējās izcelt kolēģu veikumu: «Šis gads bija īpašs – ikviena monēta ir savdabīga, oriģināla un interesanta. Man pašam šķiet, ka visas ir līdzvērtīgas.» Jānis Strupulis: «Man patīk, ka Latvijā mums pašiem ir tik liela interese par šīm monētām. Paldies balsotājiem par lielo atsaucību!» Šoreiz pārsteiguma balvu bija sagatavojuši LTV raidījuma «100 g kultūras» žurnālisti, kas aptaujas laikā katrai monētai veļtēja videostāstus. To ieguva monētas Svešas varas grafiskā dizaina autors Ivo Grundulis, kurš raidījuma veidotājus bija pārsteidzis ar drosmi, oriģinalitāti un jauneklīgo skatījumu. Raidījuma vadītāja Kristīne Želve: «Ar šīm īpašībām varētu lepoties ikviens mākslinieks. Arī balva (fotogrāfiju sērija) ir par tēmu «svešas varas», kas latviešu tautai ir ļoti sāpīga – attēlos redzams, kā latvieši svin Jāņus Sibīrijā.» LTV ģenerāldirektors Edgars Kots, uzrunājot māksliniekus, atzina: «Radītas brīnišķīgas vēstures liecības, brīnišķīgi mākslas darbi, un kas zina – kāds liktenstāsts piemeklēs katru no tiem. Ir sajūta, ka ar katru dienu, katru mēnesi šīs monētas pieaug savā nozīmīgumā un nesīs ļoti būtisku stāstu mūsu bērniem un bērnubērniem.»

Foto – Aivars Liepiņš

CENU RĀDĪTĀJI LATVIJĀ

DAINA PAULA
*Monētārās politikas
pārvaldes galvenā
ekonomiste*

Ienākumi un cenas Latvijā turpina pakāpeniski izlīdzināties ar ES līmeni. Tas nozīmē, lai atbalstītu konkurētspēju, jākoncentrējas uz iekšzemes resursu izvietojumu, t.sk. investīciju koncentrēšanu zinātņietilpīgās jomās, veicinot augstākas pievienotās vērtības preču ražošanu.

Ilgstoši augstā inflācija Latvijā iedzīvotājiem pārsvarā asociējas tikai ar patēriņa cenu pieaugumu, taču tas nebūt nav vienīgais veids, kā vērtēt cenu dinamiku: pastāv virkne savstarpēji saistītu cenu un izmaksu rādītāju ar atšķirīgu attīstību, tiem ir sava vieta ekonomikas analizē, tai skaitā, palīdzot izskaidrot arī patēriņa cenu dinamiku.

Cenu kāpuma iemesli var būt meklējami gan ārpus Latvijas – ekonomikas ārējā sektorā, gan iekšzemē; to ietekme uz inflāciju ir atkarīga gan no tautsaimniecības sektora lieluma, kuru tas skar tieši, kā arī citiem faktoriem. Nereti zemu inflāciju palīdz noturēt arī tādi ārējie šoki kā ekonomikas lejupslīde vai stagnācija nozīmīgākajās tirdzniecības partnervalstīs (tas bija raksturīgi 90. gadu beigās un 2000.–2002. gadā), taču tas vienlaikus nozīmē ierobežotas tautsaimniecības izaugsmes iespējas. Neatkarīgi no tā, vai cenu kāpuma iemesli meklējami iekšzemē vai ārējā sektorā, tie var tikt iedalīti pieprasījuma, piedāvājuma un konverģences faktoros.

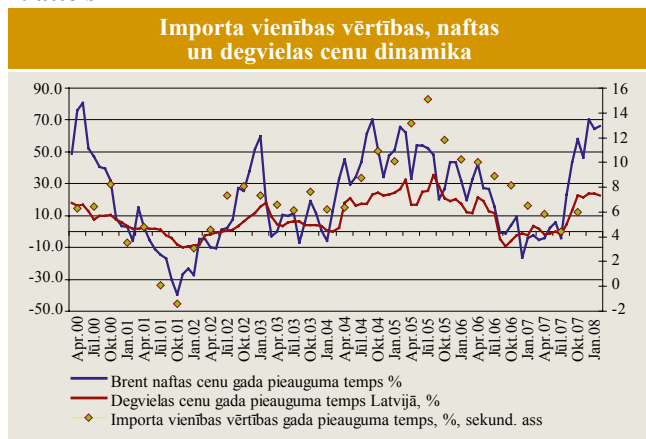
Par inflācijas attīstības vērtējumu

Piedāvājuma faktoru gaidāmo ietekmi uz inflāciju var novērtēt salīdzinoši precīzāk, ja ir zināmi konkrēti pieņēmumi par plānotajām regulējamo cenu un netiešo nodokļu pārmaiņām, kā arī starptautisko avotu informācija par energoresursu cenām pasaulē un ekonomikas attīstību galvenajās tirdzniecības partnervalstīs. Šādām cenām bieži raksturīgas lēcienveida pārmaiņas konkrētā laika periodā.

Turpretī pieprasījuma puses un konverģences faktori ietekmē inflāciju vidējā un ilgtermiņā atkarībā no ienākumu līmeņa, pieprasījuma un piedāvājuma attiecībām, kā arī ekonomikas cikla fāzes. Šādu faktoru ietekmei raksturīga nobīde laikā, jo ir vajadzīgs laiks, lai ekonomikas dalībnieki mainītu savus patēriņa paradumus. Latvijā pašlaik daudzu ekonomisko sakarību vērtējums var būt nestabils, jo trūkst novērojumu par vairākiem secīgiem ekonomikas cikliem. Salīdzinoši īsā laikā tautsaimniecībā norisinājušās būtiskas strukturālās pārmaiņas, piedzīvoti ārēji ekonomiskie šoki, un tādējādi pat nedaudzi jaunu periodu dati var būtiski mainīt priekšstatu par ilgtermiņa sakarību starp ekonomiskajiem rādītājiem.

Dažu inflāciju ietekmējošo faktoru ietekmes vērtēšanai trūkst «vēstures»: tie iepriekš nav nozīmīgi ietekmējuši inflāciju vai arī dati var nebūt pieejami par pietiekami ilgu laika periodu pēc vienas metodoloģijas. Tā, piemēram, ienākumu, gaidu un kreditēšanas ietekme uz inflāciju sāka izpausties salīdzinoši nesen.

1. attēls

Ārējie faktori

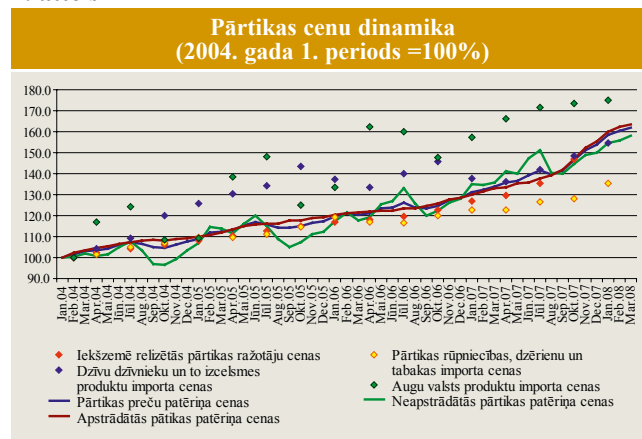
Jūtamākie ārējie faktori, kas pašlaik ietekmē cenu līmeni Latvijā, ir importēto energoresursu un pasaules pārtikas cenu dinamika. Importa cenu dinamika kopumā lielā mērā līdzinās tieši naftas cenu dinamikai (skat. 1. attēlu), kas ar nelielu nobīdi atspoguļojas iekšzemes degvielas cenās, tiesa, ar stipri mazāk izteiktām svārstībām, jo galapatēriņa cenās ietilpst virkne citu izmaksu.

Arī pārtikas cenas ietekmē ārējie faktori. Piemēram, neapstrādātās pārtikas cenām raksturīga sezonālitate – katra gada 3. ceturksnī vērojams kritums, bet nepietiekamas ražas gadījumā to līmeni būtiski ietekmē arī importa cenas. Turklāt, ja pieprasījuma ietekmē ārējā tirgū cenas kāpj, tas paver eksporta iespējas Latvijas ražotājiem, kam tad jāizšķiras starp iespēju nopelnīt ārējā tirgū vai nodrošināt pārtikas piedāvājumu iekšzemē (rezultātā parasti notiek cenu kāpums iekšzemē).

Par izmaksu spiedienu liecina arī apstrādātās pārtikas patēriņa cenu dinamika (skat. 2. attēlu). Piemēram, importa pārtikas preču cenu kāpums, pat ieskaitot dzērienus un tabaku, ir lēnāks nekā iekšzemē (neskaitot tabaku) ražotajai pārtikai. Ilgtermiņā apstrādātās un neapstrādātās pārtikas cenu līmenis palielinās samērīgi, un liela iekšzemes komponente palīdz mazināt importa cenu ietekmi.

Arī citi ārējie faktori līdz šim ir nozīmīgi ietekmējuši Latvijas inflāciju. Pēc 1998. gada otrās puses Latvijā apmēram piecus gadus bija zemas inflācijas periods, ko ietekmēja virkne ārēju šoku (Krievijas krīze, ES valstu ekonomikas ļoti lēnā izaugsme, ilgstošs naftas cenu kritums pēc teroristu uzbrukuma ASV 2001. gada septembrī), kā rezultātā nenotika būtisks energoresursu sadārdzinājums – nebija jāpaaugstina regulējamās cenas, nebija iespējams nozīmīgs ienākumu pieaugums un tādēļ nesaskārāmies ar pieprasījuma spiedienu uz cenām. Piedāvājuma faktori kopumā inflācijā rada īstermiņa svārstības, un tiem nav raksturīga «kavēšanās» (skat. 3. attēlu). Piemēram, nepietiekamas ražas dēļ pārtikas cenas kāpj uzreiz, bet administratīvi regulējamās cenas pieaug salīdzinoši retāk, lēcienveidā, sākot no konkrēta datuma.

2. attēls

Pamatinflācija un pieprasījums

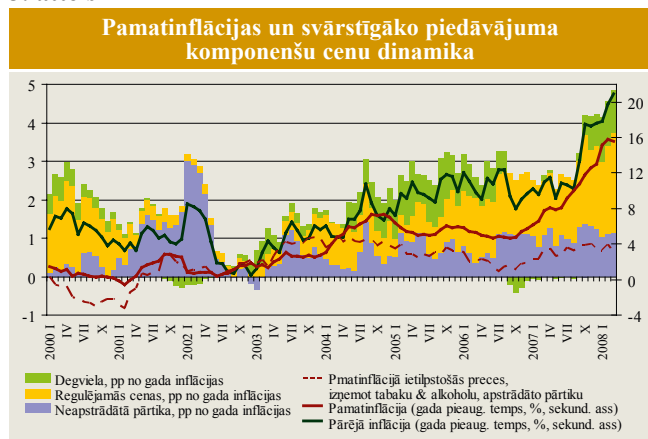
Ja no patēriņa cenu inflācijas izslēdzam mainīgākās piedāvājuma komponentes, kurām cenas nav tiešā veidā saistītas ar naudas piedāvājuma pārmaiņām – degvielas, neapstrādātās pārtikas un administratīvi regulējamās cenas –, iegūstam atlikumu, kam vajadzētu norādīt uz pieprasījuma puses ietekmēto daļu un ko sauc par pamatinflāciju. Par to, ka pamatinflācijas kāpumu Latvijā pašlaik palīdz uzturēt visai noturīgs iekšzemes pieprasījuma pieaugums, liecina neregulējamo pakalpojumu cenu gada pieauguma temps, kas kopš 2007. gada janvāra pieaudzis vairāk nekā divas reizes un 2008. gada martā pārsniedza 17%. Tomēr līdzās pieprasījuma pieaugumam pamatinflācijā neizbēgami parādās arī iepriekš aprakstīto izmaksu netiešā ietekme, kā arī netiešo nodokļu, piemēram, tabakas akcīzes harmonizēšanas ietekme, īpaši – kopš 2007. gada sākuma. Daudzu starptautiski tirgojamo preču cenām raksturīgs stabils un visai zems cenu pieaugums, kam ir vismaz divi iemesli: partnervalstīs, no kurām visvairāk importējam apģērbus un apavus, sadzīves tehniku, elektropreces u.c., raksturīga mērena inflācija un nepārtraukta tehnoloģiju attīstība. Turklāt Latvijas tirgū konkurē daudzi tirgus dalībnieki.

Kopš 2003. gada vidus inflācijas kāpumu veicināja kā ārējās, tā iekšzemes norises – pasaulē pakāpeniski atsācās naftas cenu kāpums, Latvijā tika veiktas būtiskas nodokļu likumdošanas izmaiņas saistībā ar pievienošanas ES, eiro vērtības kāpuma rezultātā auga importa cenas, pastiprinājās piedāvājuma puses spiediens uz inflāciju Latvijā. Savukārt kreditēšanas iespēju paplašināšanās, nelīdzsvaroti strādājošo mājup sūtītie ienākumi un ES fondu līdzekļi palielināja iekšzemes pieprasījumu. Augstā inflācija pastiprināja arī inflācijas gaidas. Citiem vārdiem sakot, vienlaikus piedzīvojām spēcīgu piedāvājuma un pieprasījuma faktoru mijiedarbību.

Nevienmērīgas attīstības ietekme

Strauji augot ekonomikai un attīstoties kreditēšanai, nesamērīgi – attiecībā pret pārējo tautsaimniecību – attīstījās būvniecības sektors. Pieprasījums ļāva kāpt gan būvmateriālu cenām, gan darba samaksai, kas pēcāk

3. attēls

daļēji veicināja arī t.s. pieprasījuma inflāciju, ja runājam par patēriņa cenām.

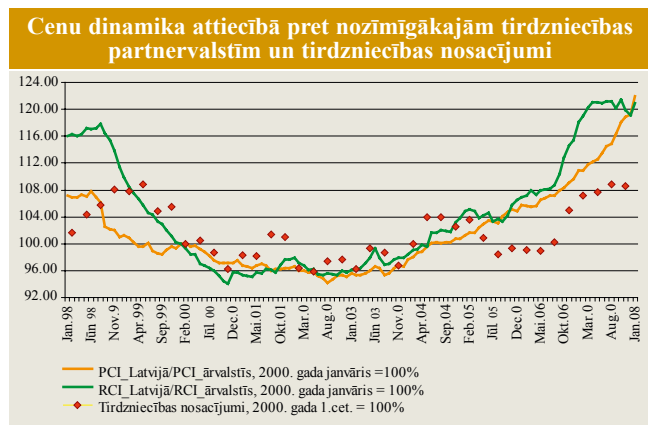
Darbspēka emigrācijas ietekmē, saspīļējoties iekšzemes darba tirgus nosacījumiem (pieauga darbspēka pieprasījums un t.s. atalgojuma legalizācija), darba samaksa ir būtiski pieaugusi gan ekonomikā kopumā, gan ir bijusi tā būvniecības izmaksu komponente, kas augusi visstraujāk. Tajā pašā laikā, piemēram, būvmateriālu cenu kāpums, lai arī paātrinājies vienlaikus ar būvniecības sektora uzplaukumu, ir krietni zemāks.

Ražotāju cenu ietekme uz patēriņa cenām

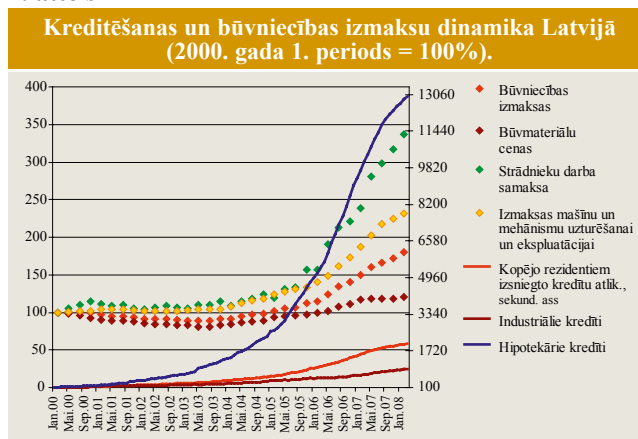
Ražotāju cenu dinamika vietējā tirgū realizētajai produkcijai un eksportētajai produkcijai ir atšķirīga, galvenokārt tādēļ, ka atšķiras eksportēto un iekšzemē pārdoto preču kopuma struktūra. Tomēr ražotāju cenu pierimums ārējam tirgum paredzētajām precēm kopš 2007. gada sākuma var liecināt ne vien par struktūras atšķirībām un to, ka maza atvērta tautsaimniecība pasaules tirgū ir t.s. «cenas ņēmējs», bet daļēji arī par konkurētspējas vājināšanos, pieaugot izmaksām.

Jāpiemin gan, ka tikai neliela daļa no ražotāju cenu indeksa komponentēm var būt tieši attiecināma uz patēriņa cenu līmeņa pārmaiņām: atšķiras grupu klasifikācija, t.i., ražotāju cenu indeksā neietilpst pakalpojumi, bet ietilpst virkne preču, ko mājsaimniecības nepatērē, bet uzņēmumi izmanto ražošanas procesā (t.s. starppatēriņa un kapitālpreces, piemēram, ražošanas iekārtas u.c.). Tāpat tajā ietilpst patēriņa preces, kuru galapatērētājs var būt kā mājsaimniecība, tā uzņēmums.

5. attēls

4. attēls

Cenu rādītāju vērtējums

Inflāciju raksturo arī virkne pievienotās vērtības deflatoru, kas parāda atšķirību starp nominālo un reālo pievienoto vērtību nozarēs, kā arī atsevišķām IKP izlietojuma komponentēm, piemēram, patēriņam, investīcijām, ārējās tirdzniecības plūsmām. Katram no ekonomikas daļībniekam tie dod noteiktu informāciju, taču inflācijas rādītāja noteikšana nav pašmērķis – tas skatāms kop-sakarībās ar pārējiem tautsaimniecību raksturojošiem rādītājiem. Kā zināms, cenu līmeni iekšzemē un ārējā tirgū veido kā pieprasījuma, tā piedāvājuma puse. Cenu rādītāju vērtējums bieži ir pilnīgāks, ja to salīdzina ar nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu atbilstošajiem cenu un izmaksu rādītājiem, – tad tas parāda konkurētspējas dinamiku.

Ja Latvijā cenas pieaug straujāk nekā nozīmīgākajās tirdzniecības partnervalstīs, tātad mūsu eksportētāju konkurētspējas pozīcija pavājinās. Tas nozīmē, ka pat tad, ja absolūtā izteiksmē cenas un izmaksas Latvijā ir zemākas, tad iespēja nopelnīt, izmantojot cenu un izmaksu starpību ar ārvalstīm, konverģences procesā samazinās. Savukārt tirdzniecības nosacījumi, kas parāda attiecību starp eksporta un importa cenām, ir uzlabojušies. Tas, pirmkārt, atspoguļo atšķirīgo importa un eksporta preču struktūru, piemēram, eksportā ir nozīmīgs koksnes īpatsvars, bet importā dominē mehānismi un elektroiekārtas, minerālprodukti. Otrkārt, tā ir mazas atvērtas tautsaimniecības raksturīga īpatnība – uzlabojoties konkurētspējas rādītājiem, labāk veicas ne tikai eksportam, bet pieaug arī imports, uz kā balstās ražošanas iespējas kopumā, līdz ar to iespējas uzlabot tirdzniecības bilanci, izmantojot cenu līmeņa starpību, ir visai ierobežotas.

Ienākumi un cenas Latvijā turpina pakāpeniski izlīdzināties ar ES līmeni, un mēs vairs neesam lētu darb-roku zeme. Tas nozīmē, lai atbalstītu konkurētspēju, jākoncentrējas uz iekšzemes resursu izvietojumu, t.sk. investīciju koncentrēšanu zinātņietilpīgās jomās, veicinot augstākas pievienotās vērtības preču ražošanu.

Papildu informācijai – daina.paula@bank.lv

Foto – Gatis Zommerovskis

EIRO – LATVIJAS NĀKAMAIS STRATĒGISKAIS MĒRKIS

Papildus gadskārtējām tautsaimniecības attīstībai veltītām konferencēm Latvijas Banka pērn sāka tradīciju vairākas reizes gadā pulcēt ekonomistus un nozaru ekspertus, lai, balstoties uz Latvijas Bankas speciālistu pētījumiem, apspriestu aktuālus Latvijas tautsaimniecības attīstības problēmjautājumus. Šā gada 17. martā Ekspertu sarunas tika veltītas jautājumam – kāds šobrīd Latvijai ir stratēģiskais mērķis? Jo Latvija kopš neatkarības atgūšanas ir spērusi nozīmīgus soļus drošības un labklājības virzienā, reformu plašums un tautsaimniecības attīstības temps bijis elpu aizraujošs, un diez vai to sasniegtu, ja nebūtu divu Latvijas stratēģisko mērķu – dalība Eiropas Savienībā un NATO. Bet, šobrīd? Lūk, dažas atziņas no ekspertu teiktā.

Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rīmšēvičs:

«Eiro ieviešanai jau vistuvākajā nākotnē jāklūst par Latvijas stratēģisko mērķi. No makroekonomikas viedokļa eiro kā valūtai, ko lieto liels tirgus, ir objektīvas priekšrocības – gan no stabilitātes, gan ekonomiskās izaugsmes viedokļa. Ja gribam tuvoties Eiropas labklājībai, tad vilciens jāpārliet uz eiro

sliedēm. Bez eiro esam tikai Eiropas perifērija, un tieši šādi mūs vērtē gan investori, gan esošie un potenciālie sadarbības partneri. Bet vēl svarīgāka problēma ir monetārās politikas ietekmes neiegūšana. Eiropas Centrālās bankas lēmumi būtiski ietekmē Eiropas ekonomiskās telpas attīstības nosacījumus, un, neesot eiro zonā, Latvija zaudē politiskas ietekmes vai līdzī spriešanas iespēju.

Arī vairākums aptaujāto uzņēmēju atzīst, ka eiro ieviešana mazinās darījumu izmaksas, palielinās uzņēmumu darbības efektivitāti. Uzņēmēju skatījumā uzņēmējdarbības vides stabilitātes pieaugums ir ne mazāk svarīgs eiro ieviešanas pozitīvais aspekts. Un vēl, vienotas valūtas lietošana visas eiro zonas teritorijā veicina cenu pārskatāmību – iedzīvotājiem ir vieglāk salīdzināt kādas noteiktas preces cenu dažādās dalībvalstīs. Tas savukārt veicina konkurenci, kā rezultātā iegūst patērētāji, kam pieaug izvēles iespējas. Šī procesa rezultāts ir arī inflāciju mazinoša ietekme.»

Atis Slakteris, LR finanšu ministrs:

«Latvija allaž ir cerīgi vērtējusi savas izredzes iekļauties Māstrihtas kritērijos. (Ir pat bijuši īsi brīži, kad tie visi bija sasniegti, eiro gan ieviest nedrīkstējām, jo bijām vēl kandidātvalsts.) Tagad būs 4 gadi, kopš esam dalībvalsts, visi kritēriji tiek ar uzviju pildīti, izņemot inflāciju. Finanšu ministrijas darbinieki

šajā laikposmā ir daudz strādājuši. Ja kaut rīt tiktu paziņots – Latvijai tiek dota atļauja ieviest eiro – mēs koncentrēti un ritmiski rīkotos un nevis 24 mēnešos, kā prasīts, bet pat 18 mēnešos prastu pāriet uz eiro visos norēķinos.»

Juris Bīķis, Latvijas Kokrūpniecības federācijas prezidents:

«Atgādinājums, ka valdība un valsts nemaina kursu attiecībā pret eiro ieviešanu, manuprāt, ir ļoti būtisks. Gribu uzsvērt, ja kādi procesi ilgi nerisinās, sabiedrībā rodas šaubas, sākas spekulācijas un domu apmaiņa, ko var izmantot dažādiem mērķiem. Komunicējot ar 4000 strādājošiem, mēs to izteikti izjūtam.

Runājot par uzņēmējdarbību, Latvijas Finieris daļēji varētu būt savas nozares piemērs. Mēs eksportējam produkciju apmēram uz 50 valstīm. Vairāk nekā 10 valstīs, kurās nav ieviests eiro, esam panākuši līgumus un kontraktus eiro sistēmā, piemēram, Korejā, Japānā, Tuvajos Austrumos utt. Tas ir pierādījums, ka bizness alkst stabilitātes un eiro tiek izmantots.»

Aldis Pauliņš, biznesa sociologs:

«Šobrīd lielākā daļa cilvēku uzskata, ka viņi ir vāji informēti par eiro, bet viena no problēmām Latvijā un arī citās jaunajās Eiropas Savienības valstīs – cilvēkiem joprojām nav skaidrs, ka eiro ieviešana pieder pie šo valstu saistībām, iestājoties Eiropas Savienībā. Nav skaidrības, ka agri vai vēl tam ir jānotiek, ka diskusija vairāk skar

to, kā tam jānotiek, kad un kā to izdarīt optimālāk.

Latvijas Banka, šķiet, nokļuvusi nedaudz pretrunīgā situācijā, jo savos mērķos darbam ar sabiedrību Latvijas Banka izvirza divus uzdevumus – nodrošināt uzticēšanos latam, kā nacionālai valūtai, un vienlaikus arī veidot pozitīvu attieksmi lata nomaiņai pret eiro. Ja atceramies Zviedrijas gadījumu, – tur tika uzskatīts, ka izšķirošais grūdiens, kas noteica referenduma rezultātu, bija tieši stabilā krona tajā brīdī. Rezultāts varēja būt cits, ja zviedri neuztvertu savu valūtu kā tik stabilu un drošu.»

I. Rīmšēvičs: "Latvijas Banka ir piesaistījusi latu eiro. Esam aizpeldējuši no iepriekšējās piesaistes krasta, esam okeāna vidū, un globālais finanšu tirgus met viļņus, atceļā vairs nav. Ja salīdzina latu ar laivu un eiro ar kuģi, tad jautājums – kāpēc minstināties lejā? Augšā uz klāja ir gana jautri."

Helga Liziņa
Papildu informācija – www.bank.lv
Foto – Aivars Liepiņš

Latvijas Bankas padomē

(2008. gada marts – maijs)

2008. gada **13. martā** Latvijas Bankas padome nolēma ar 24. aprīli **samazināt rezervju normu banku saistībām virs 2 gadiem par vienu procenta punktu – no 7% uz 6%**, lai tādējādi mīkstinātu stingras monetārās politikas noteiktos ietvarus finanšu tirgum, vienlaikus arī veicinot finanšu sektora motivāciju ilgtermiņa līdzekļu piesaistē. Centrālās bankas procentu likmes – refinansēšanas likme, likme aizdevumu iespējai uz nakti un likme noguldījumu iespējai uz nakti – netika mainītas.

Nemot vērā to, ka šādi lēmumi tautsaimniecību caur finanšu sektoru ietekmē ar laika nobīdi un finanšu sistēmā atrodas liels brīvo līdzekļu pārpalikums, Latvijas Bankas padome **15. maija sēdē** nolēma, ka nav nepieciešams turpināt mīkstināt noteikumus finanšu tirgum, tāpēc procentu likmes, kā arī obligāto rezervju normu bankām atstāja nemainīgas.

Obligāto rezervju norma ir viens no centrālās bankas monetārās politikas instrumentiem – jo tā lielāka, jo bankām sadārdzinās finanšu resursu piesaistīšana, tādējādi ietekmējot banku kreditēšanas iespējas. Samazinot rezervju normas banku saistībām virs 2 gadiem par vienu procenta punktu, obligātās rezervju prasības samazinājās apmēram par 65 milj. latu.

Banku obligātās rezerves aprēķina kā noteiktu procentu no banku piesaistītajiem noguldījumiem un banku emitētajiem vērtspapīriem, kas jāglabā Latvijas Bankā, un šī prasība jāizpilda vidēji mēnesī. Obligāto rezervju normas izpilde tiek vērtēta aprēķina periodā no 24. datuma līdz nākamā mēneša 23. datumam.

*Papildu informācija – no preses sekretāra Mārtiņa Grāviša
(martins.gravitis@bank.lv)*

Latvijas monēta – nominālvērtība Ls 20,
Zelts 10 g, diametrs 22 mm, kalta 2008. gadā Mūnze Österreich
(Austrija).

Tā īsteno izcilā latviešu tēlnieka Teodora Zaļkalna 1922. gadā izloloto 20 latu zelta monētas ieceri. Latvijas Nacionālā vēstures muzeja fondos saglabātais monētas ģipša modelis ietver Latvijai būtiskus simbolus. Ģipša modeli kalšanai pēc autora veidojuma sagatavojusi Ligita Franskeviča.

LATVIJAS BANKA

K. VALDEMĀRA IELĀ 2A • RĪGĀ, LV-1050 • TĀLRUNIS: 6 702 2300 • FAKSS: 6 702 2420
E-PASTS: INFO@BANK.LV • HTTP://WWW.BANK.LV
LATVIJAS BANKA, 2008

Pārpublicējot obligāta avota norāde. Reģistrācijas apliecība Nr. 1947